

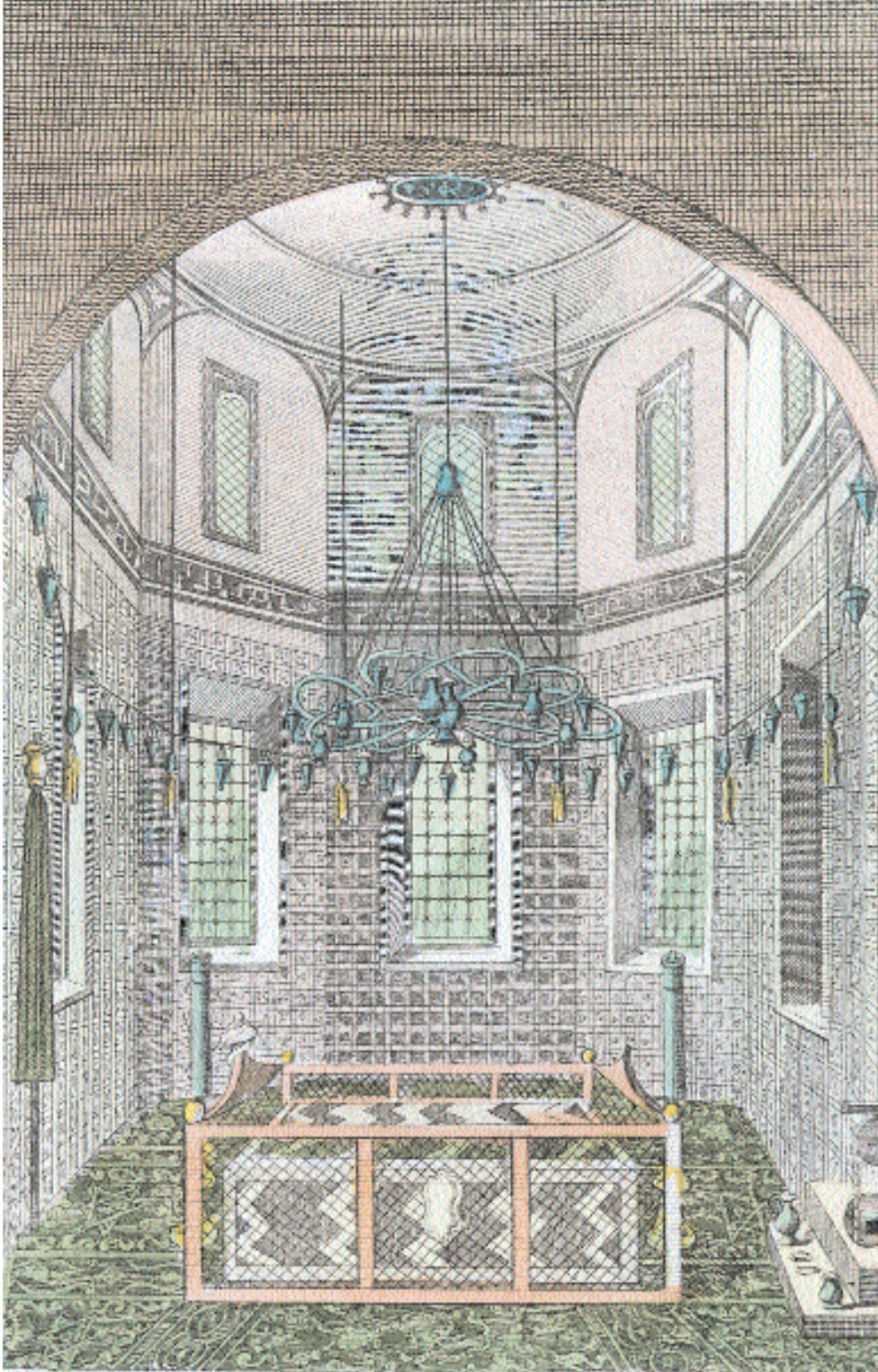
OSMANLI DEVLETİ'NİN
KURULUŞUNUN 700. YILDÖNÜMÜ
MÜNASEBETİYLE BAŞBAKANLIK
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ARŞİVİNDE BULUNAN
12 ZİLKADE 1262 H./02 EKİM 1846
TARİHLİ TEBERRUKAT EŞYASI
TESBİT DEFTERİ

SADİ BAYRAM

*Vakıflar Genel Müdürlüğü Kültür ve Tescil Dairesi Başkanı.
1943 Merzifon doğumlu. D.T.C.F. Arkeoloji Bölümü Mezunu. 1965-
1972 arası "Önasya" dergisini yayınladı. Türk Sanatı konularında 136
makalesi yayımlandı. Katıldığı birçok kongre, seminer ve sempozyumda
onlarca tebliğ sundu.*

*Eyüpsultan Türbesi, Sanduka bölümü.
(Yazıevi Arşivi'nden)*

Osmanlı Devleti'nin kuruluşunun 700. yıldönümünde maziye bakarak, tarihten alacağımız derslerle ileriye daha güvenle bakabiliriz.

Cumhuriyetimizin kurucusu yüce Atatürk; "..... millî şuûrun ayakta kala-

bilmesi ve uyanık bulunması için dil ve tarih uğrunda çalışmaya mecburuz.

Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır. Türk kabiliyet ve kudretinin tarihteki başarıları meydana çık-

*Eyüpsultan Türbesi içinden bir detay.
(Yazıevi Arşivi'nden)*

tıkça bütün Türk çocukları kendileri için lazım gelen hamle kaynağını o Tarihte bulacaklardır" demektedir.

Millî kültür varlıklarımız yüzyıllardan beri Avrupa ve Amerika müzelerini doldurmakta, taşınır kültür varlıklarımızın korunması ve gelecek nesillere ulaştırılması sorumluluğu bizlere ait olmaktadır. Bugün bunu tam olarak yapabiliyor muyuz! Ecdadımız geçtiğimiz asırda, o devrin imkânlarına göre camilerde bulunan ve camilere hediye edilmiş eserleri tesbit için teberûkat eşyalarının listesini yaparak bir deftere kaydetmiş ve bu defterler günümüze intikal etmiştir.

Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü Kültür ve Tescil Dairesi Başkanlığı Arşivi'nde bulunan 929 numaralı defter 12 Zilkade 1262/ 21 Ekim 1846 tarihli olup söz konusu defterde:

1. Ebu'l-Feth Sultan Mehmed Han Hazretlerinin Cami-i Şerif-i, imâreti ve Türbesi'ndeki teberrukâtı;

2. Ebu Eyyüb-i el-Ensarî Hazretlerinin Cami-i Şerif-i ve Türbesi;

3. Sultan Selim Han Hazretlerinin Valide-i Muhteremeleri Valide Sultan Hazretlerinin yaptırmış oldukları Cami-i Şerif, Türbe, imâret, sebîl ve mektebinin teberrukâtı;

4. İstanbul'da Ebu Süfyan-ı Kebir Cami-i Şerifi yanında bulunan Cennetmekan Sultan Selim İbn-i Sultan Süleyman Han Hazretlerini Türbe-i Şerifleri;

5. Sultan Murad Han-ı Salis'in Türbesi;

6. Sultan Mustafa İbn-i Sultan Mehmet Han'ın Türbesi;

7. Beşiktaş'da Abbas Ağa Cami-i Şerif'inde Şeyh Vefa Hazretlerinin teberrukâtı;

8. Sultan Mehmet Han-ı evvel'in İstanbul'da Ebu Süfyan-ı Kebir Camii Şerifi yanındaki imâret;

9. Sultan Murad Han-ı Rabi;

10. Valide Sultan, Valide-i Sultan Osman ve Sultan Murad'ın eczası... ve diğer bazı mühim türbelerin teberrukâtı yazılmıştır.

Bunlar, o günkü taşınır kültür varlıklarının bir nev'i envanteri niteliğindedir.

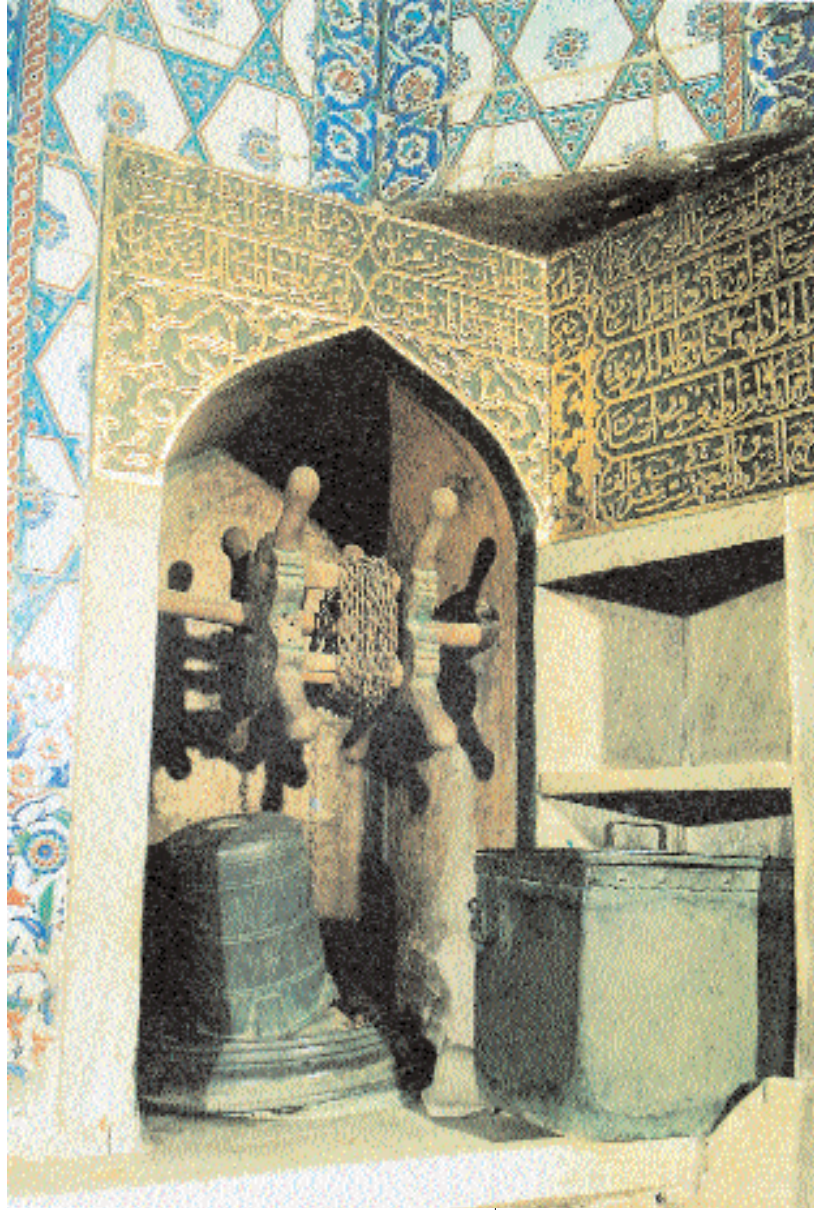
Sempozyumun ana teması Eyüp Sultan ve Eyüp Camii olduğundan sadece bu kısmı sizlere vermeyi, bir bildiri sınırları içinde uygun gördük.

Medine-i Ebâ Eyyub Ensarî radiye anhu'l bari Hz.lerinin Cami-i Şerif ve Türbe-i lâtifede ve umur hususi rü'yet olunan vakıf odası derununda mevcut olan bazı teberrukât musaf ve ecza-i şerife ve altun sim, avize ve mefruşat ve eşya-i sairenin mikdarı:

Türbe-i müşarünileyh derununda vaki bil cümle selâtin-i İ'zâm ve bazı

ashabı hayratın teberrük buyurdıkları mesâhif-i şerife ve sim askı ve eşyâ-i sairinin miktarı:

- * Cennetmekân Sultan Ahmed Han-ı Evvel tabe serahu Hazretlerinin kendi hatlarıyla teberrük buyurdıkları Mushaf-ı şerif. Kıt'a.1 Satır.9
 - * Vakf-ı selâtin-i i'zamin teberruk buyurdıkları Mushaf-ı Şerif, kıt'a .6
 - * Kur'an-ı Kerim. kıt'a 6
 - * Dolap yanında bazı hayır sahiplerinin teberruk buyurdıkları Kur'an-ı Kerim. Kıt'a. 13.
 - * Fatih Sultan Mehmed Han Hz.lerinin teberruk ettikleri eczâ-i şerif. kıt'at.30
 - * Büyük Esmâ Sultan Hz.'lerinin hediye ettikleri En'am-ı şerif. kıt'a.7
 - * Emetullah Başkadın Hz.lerinin hediye ettikleri Ecza-i şerif. kıt'at.15
 - * Semiz Ali Paşa'nın hediye eylediği Ecza-i şerif. kıt'at. 30
 - * Harem-ı Hümayunda Nurhayat Usta'nın hediye ettiği sağır Mushaf-ı Şerif. Cilt.1, satır. 15.
 - * Beşir Ağa'nın teberruk ettiği Delâl-i Şerif. Kıt'a 7.
 - * Merhum Bilâl Ağa'nın hediye ettiği Delâl-i Şerif. Kıt'a. 7.
 - * Valide Sultan'ın teberrük ettiği sedef hilye., Çekmece. 1, Tombak gülapdan, buhurdanlık 1 çift.
 - * Osman Bey'in teberrük ettiği hilye ve sedef çekmece. 1.
 - * Esbak Mekke-i Mükerrreme Kadısı'nın teberrük ettiği hilye ve sedef çekmece.1
 - * Şevketmeâb Efendi Hazretlerinin sancağı sa'adet-i ilmi taht-ı teberrük buyurdıkları sım üç ayaklı iskemle. Adet 1. 1100.
 - * Siyah atlas üzerine sırma işlemeli sanduka-i şerif puşidesi. 1.
 - * Kezalik atlas üzerine sırma işlemeli atik kadem-ü şerif puşidesi. 1.
- Sanduka üzerinde bulunanlar:**
- * Sanduka-i şerif etrafında gümüş şebeke üzerinde Şevketmeâb Efendimizin teberruk buyurdıkları kakezli permayış şal 3.
 - * Valide Sultan Alişan Hz.lerinin te-

berrük buyurdıkları permayış şalı. 2.

- * Esmâ Sultan Hz.lerinin teberrük buyurdıkları sarı çubuklu altı parmak permayış şalı.1.
- * İsmetlü Adile Sultan Hz.lerinin teberrük buyurduğu siyah permayış şalı.1.
- * Şeyh kapısı üzerinde, siyah üzerine sırma işlemeli Kabe-i Şerif beresi.1

Türbe yakınında dolapta saklanan teberrukatın miktarı:

- * Atik kisve-i saadet.1
- * Köhne kadife üzerine işlemeli sırmalı kadem-i şerif boşupdası.1
- * Fatih'in teberruk buyurdıkları seccade.1

*Eyüpsultan Türbesi içinde yer alan kuyu.
(Yazıevi Arşivi'nden)*

*Eyüpsultan Türbesi içinde yer alan çiniler, hatlar ve diğer değerli eşyalar.
(Yazıevi Arşivi'nden)*

* Selâtin-i i'zam Hz.lerinin teberruk buyurdukları seccade 2.

* Zat-ı Şahane için imâl olunan sim buhurdanlık.

* Sîm gülapdan ve buhurdan. çift.1, Kıyye 969, 1/278.

* Diğer gülapdan, 1/180.

* Diğer gülapdan, 1/180.

* Sırmalı taht-ı Hümayûn boşubdası.

* Yine ...

* Sim, Sancağ-ı Sa'adet-i Ali ve kılıfı.1

* Hibetullah Sultan Hz.lerinin teberrük buyurdukları Kamis-i Sa'adet. 1.

* Akşemseddin Hz.lerinin teberruk buyurdukları el-an harap ğlaf.

Gümüş şebeke etrafında bulunan eshab-ı hayratın teberrük ettiği gümüş şamdan ve ğlaf.

* Sultan İbrahim Han Hz.lerinin teberruk buyurdukları, sandukanın baş ve

ayak ucunda bulunan büyük gümüş şamdan ve ğlaf. 2/13648.

* Merhum Saliha Sultan'ın teberruk buyurdukları gümüş şamdan. Çift. 1, Kıyye 799.

* Merhum Emetullah Başkadın Hz.lerinin teberruk buyurdukları sim şamdan. 1/458.

* Fahriye Sultan Hz.lerinin teberruk buyurduğu sim şamdan. 1/599.

* İbrahim Paşa Kethühası Mehmed Paşa'nın teberruk eylediği büyük gümüş şamdan. 1/2000.

* Merhum Kara Mustafa Paşa'nın teberruk eylediği gümüş büyük şamdan. 1/1870

* Merhum Ziya Yusuf Paşa'nın teberruk buyurdukları gümüş büyük şamdan. 1/2100.

* Merhum Fatma Sultan Hz.lerinin teberruk buyurdukları büyük gümüş şamdan. 1/600.

* Merhum Alâeddin Paşa'nın teberruk eylediği sîm şamdan. 2/778.

* Damat İbrahim Paşa'nın teberruk eylediği gümüş şamdan. 2/1000.

Türbede asılı bulunan büyük değerli eşya miktarı ve eşkalleri:

* Cennetmekân Sultan Selim Han-ı Salis tâbe serahu Hz.lerinin teberruk buyurdukları beşbin yediyüz seksen kuruş kıymetli, cevahir ile müzeyyen, uçları zümrütlü, onaltı adet püsküllü avize. Çift.1, Kıyye 548.

* Merhum ve mağfurun leha Mihrişah Valide Hz.lerinin teberrük buyurdukları dörtbin sekizyüz elli kuruş kıymetli, cevahir ile müzeyyen, uçları zümrütlü. oniki adet püsküllü altun avize. 1/543.

* Altun kandil. 2/88.

* ... ve zümrüt taşlı altun... kebiran ve zencebir. 1/175, taş. 133.

* Maşrube ve altun avize ve zencebir, 1/186.

* ... altun... avize ve zencebir. 1/335.

* Maşrube vasat altun kandil, gümüş zencebir, 1/115.

* Maşrube vasat altun kandil, gümüş zencir. 1/115.

* Maşrube sağır altun kandil, gümüş zencir. 1/42.

* Maşrube oymalı altun avize ve zencir. 1/115.

Türbede mevcut büyük gümüş ve sağır avize:

* Avize ve zencebir. 1/1500.

* Avize ve zencebir. 1/350.

* Avize ve zencebir. 1/190.

* Kebir avize ve zencebir. 1/340.

* Kebir avize ve zencebir. 1/690.

* Avize ve zencebir. 1/210.

* Kandil avize ve zencebir. 1/130.

* Avize ve zencebir. 1/225.

* Def'a fanus resminde altı kaşeli derkli avize ve zencebir, 1/355 zencebir, 1/185.

* Def'a fanus resminde yakut taş ile müzeyyen avize ve zencebir, 1/185.

* Def'a fanus resminde yakut taş ile müzeyyen avize ve zencebir,

* Sağır gülapdan ve zencebir askı, 1/13.

Eyüp Sultanda Bulunan Sağır ve Kebir Avizeler:

* Sanduka-i Şerifenin üzerinde bulunan... Valide Sultan Türbe-i Şerifinin... resminde kebir sîm ve avize zencebir, 1/3850.

* ... Avizeli, kebir askı ve zencir, 1/514.

* ... Avizeli, kebir askı ve zencir, 1/432.

* ... Avizeli, ve zencir, 1/262.

* Def'a müşebbek oymalı avize ve zencirli ve püsküllü 1/396.

* Def'a oymalı saksı destiyle avize ve zencir. 1/352.

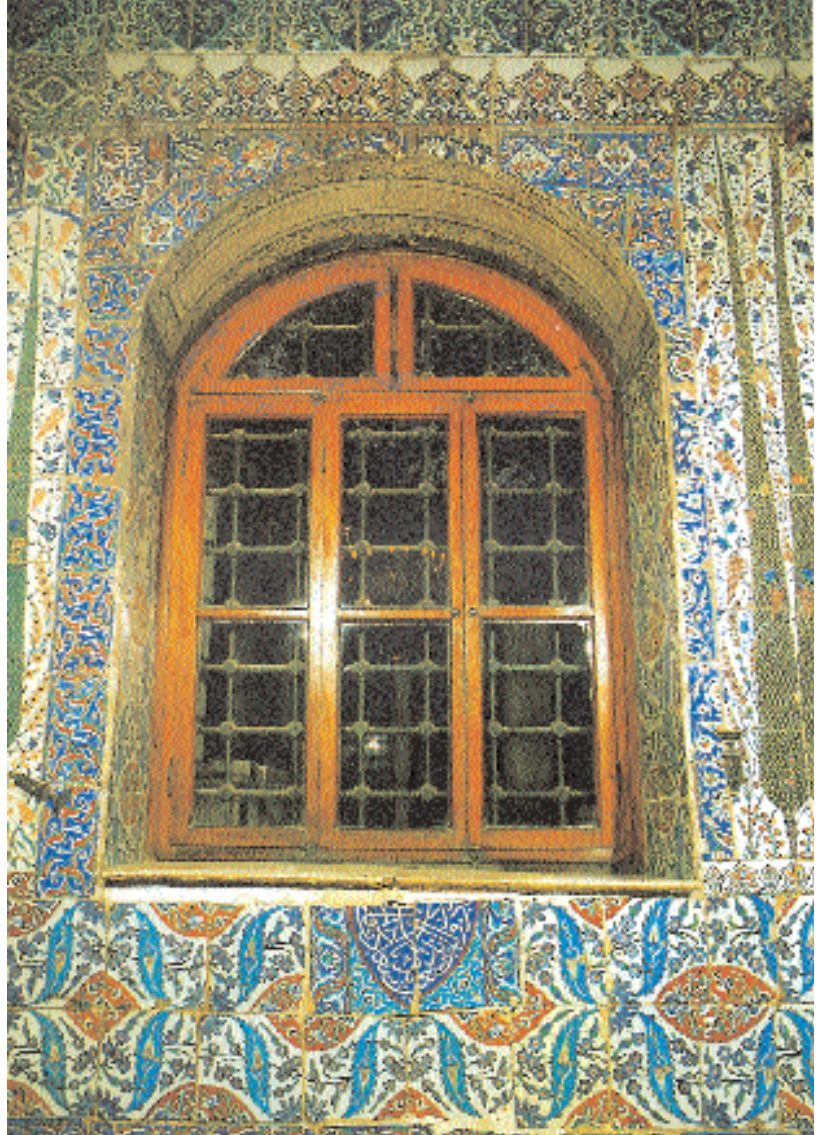
* Def'a sağır oymalı kandil ve zencir. 1/38.

* Def'a müşebbek oymalı ve tarafeynî tuğralı, sim püsküllü kebir avize ve zencir. 1/450.

* Def'a müşebbek oymalı avize ve zencir. 1/215.

* Def'a müşebbek oymalı avize ve zencir. 1/200.

* Def'a müşebbek oymalı avize ve zencir. 1/267.

* Def'a müşebbek oymalı avize ve zencir. 1/160.

* Def'a müşebbek oymalı avize ve zencir. 1/103.

* Def'a müşebbek oymalı avize ve zencir. 1/145.

* Def'a müşebbek oymalı avize ve zencir. 1/105.

* Def'a müşebbek oymalı avize ve zencir. 1/77.

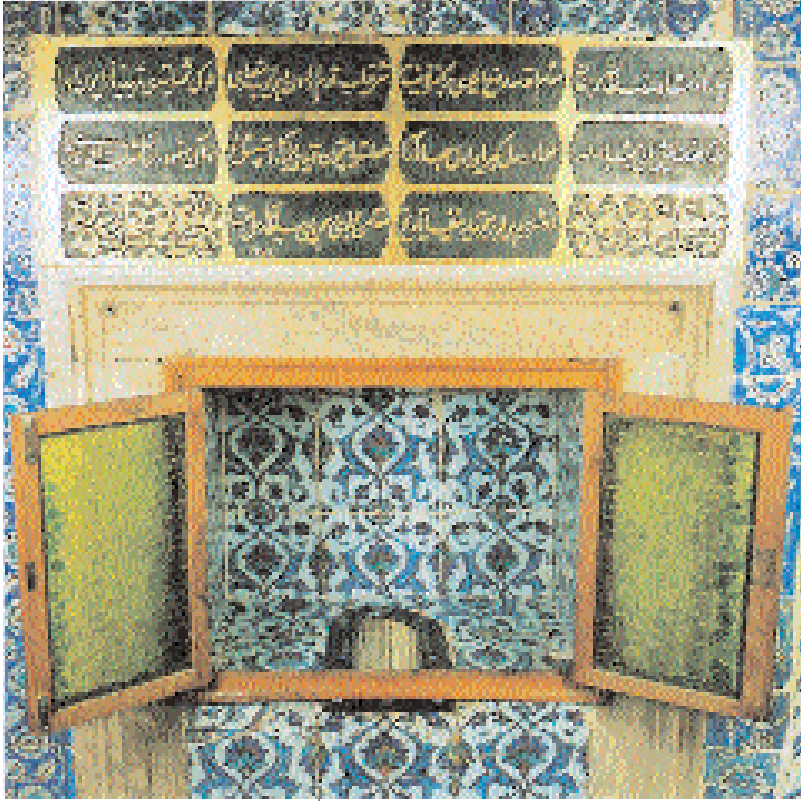
* Def'a müşebbek oymalı askı ve zencir. 1/64.

* Def'a kandil ve simden avize ve zencir 1/87.

* Def'a müşebbek oymalı avize ve zencir. 1/59.

* Def'a müşebbek oymalı avize ve zencir. 1/103.

*Eyüpsultan Türbesi pencere ve çinilerinden bir kesit.
(Yazıevi Arşivi'nden)*

*Eyüpsultan Türbesi,
Peygamberimizin ayak izi ve
bunu anlatan bir hat örneği.
(Yazıevi Arşivi'nden)*

- * Def'a müşebbek oymalı avize ve zencir. 1/160.
- * Def'a oymalı kandil resminde askı ve zencir. 1/38.
- * Def'a oymalı kandil resminde askı ve zencir. 1/37.
- * Def'a oymalı kandil resminde askı ve zencir. 1/32.
- * Def'a oymalı sağır avize ve zencir. 1/46.
- * Def'a oymalı kandil resminde askı ve zencir. 1/108.
- * Def'a oymalı kandil resminde kebir askı ve zencir. 1/210.
- * Def'a oymalı kandil resminde kebir askı ve zencir. 1/197.
- * Def'a oymalı kandil resminde kebir askı ve zencir. 1/212.
- * Türbe-i müşarünileyhin köşelerinde vaki... saksı resminde sim ... kebir askı ve zencir, 1/1112.
- * Def'a kebir avize ve zencir, 1/1065.
- * Def'a kebir avize ve zencir, 1/1050.
- * Def'a kebir avize ve zencir, 1/1100.
- * Def'a kebir avize ve zencir, 1/959.
- * Def'a ... resminde kebir avize ve zencir, 1/1100.

- * Def'a ... resminde kebir avize ve zencir, 1/893.
- * Def'a meşebbek sim kebir avize ve zencir, 1/900.
- * Def'a müşebbek oymalı kebir avize ve zencir, 1/840.
- * Def'a ... resminde kebir avize ve zencir, 1/234.
- * Def'a müşebbek oymalı kebir askı ve zencir, 1/468.
- * Def'a müşebbek oymalı kebir askı ve zencir, 1/369.
- * Def'a ... resminde oymalı kebir avize ve zencir, 1/278.
- * Def'a ... resminde oymalı kebir avize ve zencir, 1/235.
- * Türbe üzerinde bulunan... resminde ... avize ve zencir, 1/1000.
- * İsmetlü Valide Sultan Aliye-i şan Hz.lerinin teberruk buyurdıkları birer adet sim şamdanı ve sim avize, 1/2400.
- * Kebir askı, 1/585.
- * Kebir askı, 1/808.
- * Kebir askı ve zencir, 1/135.
- * Kebir askı ve zencir, 1/1055.
- * Kebir askı ve zencir, 1/812.
- * Kebir askı ve zencir, 1/580.
- * Altı şamdan askı, 1.
- * Altı şamdan askı, 1/8.
- * Altı şamdan askı, 1/1.
- * Altı şamdan askı, 1/4.

Türbede Bulunan Eşyalar:

- * Kebir güğüm ve kapak. 2
- * Sağır güğüm ve kapak. 1.
- * Kebir ve sağır maşrapa. 3
- * Bakraç ve zencir, 2
- * Soba tepesi, 1
- * Yıldızlı su taşı, 5
- * Yıldızlı köhne su taşı,
- * Kebir leğen, 1
- * Köhne güğüm 12
- * Yıldızlı maşrapa, 2.

Dolapta bulunan, Esbak Silahdar Hazret-i Şeyriyarî Abdullah Ağa Merhumun teberrük eylediği evani-i muayyeninin mikdarı:

- * Nuhas, 1
- * Güğüm, 2

- * Kapaklı maşrapa,8
- * Pirinç döğme buhurdan ve gülapdan, 1
- * Döğme şamdan, 1
- * Tombak köhne buhurdanlık, 3.
- * Gülapdan, 1
- * Mangal, 1
- * Bağ Küreği,1.

Camide Bulunan Kur'an-ı Kerimler:

- * Kebir Musaf, rahle ve yeşil puşide, cilt.3, satır 11.
- * Kebir Musaf, rahle ve yeşil puşide, cilt.3, satır 9.
- * Def'a Musaf-ı Şerif, cild 3, satır. 4.
- * Def'a Musaf-ı Şerif, cild 1, satır. 15.
- * Def'a Musaf-ı Şerif, cild 1, satır. 13.

Mahfel-i Hümayun'da Mevcut olanlar:

- * Yünlü memlu minder, 1
- * Canfes makat,1
- * Yine yün memlu minder,1
- * Yine memlu yastık,3
- * Koltuk, 1

Nefsi Odasında Mevcut Olan:

- * Yine memlu minder,1
- * Canfes minder.1
- * Canfes yastık,5
- * Canfes koltuk yastığı,
- * Moritoz pencere perdesi,5

Diğer Kahve Odasında Mevcut Olan:

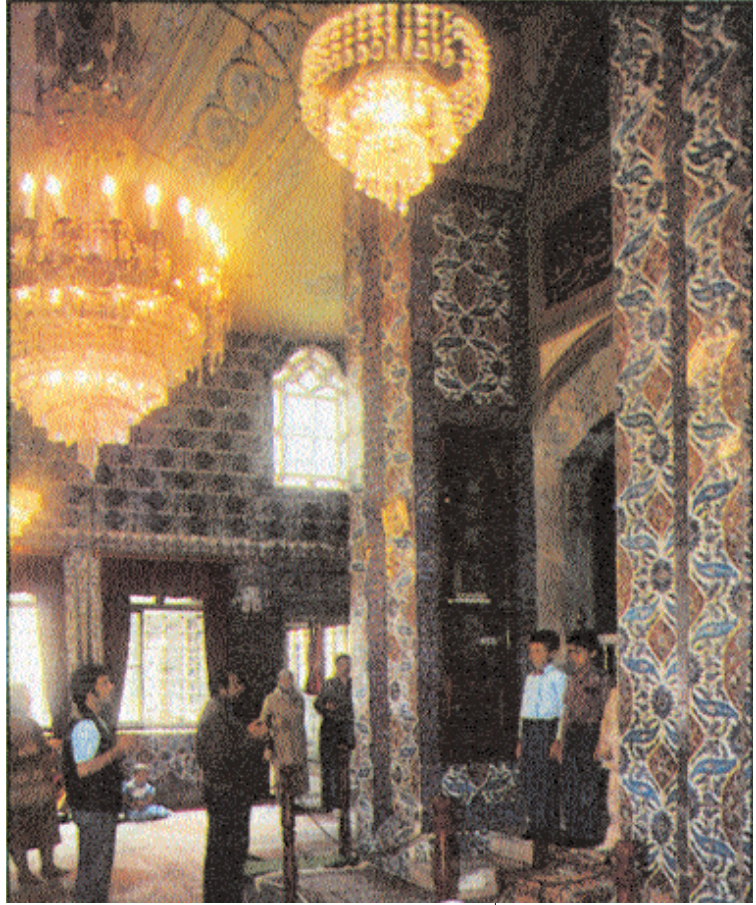
- * Yünlü memlü minder,1.
- * Çuha Makad, 2.
- * ... yastık, 7.
- * Mangal, 1.

Muvakkithâne'de mevcut olan:

- * Minder, 1
- * Yine yastık, 5.
- * Koltuk yastığı,2.
- * Sagir koltuk,2.
- * Tam saat,2.

Vakıf Odasında Mevcut Olan:

- * Yine minder,3.
- * Köhne ... makad, 3
- * Seccade, 1.
- * ... yastık, 12.
- * Koltuk yastığı, 1.
- * Erkân minderi, 1.

- * Pencere Perdesi, 7.
- * Mangal, 1.
- * Kebir sini, 1.
- * Leğen-ibrik, 1
- * İskemle, 1.
- * Çift sofra, 1.
- * Peşkir, 1.
- * Makrama, 3.
- * Havlu, 2.
- * Kahve cezvesi, 4.
- * Nuhas tepsi, 1.
- * Elvan kahve fincan, 6.
- * Kahve kutusu, iç

Eski İmarethanede mevcut olan:

- * Kebir ve sağır pilav ve zerde gazganı, 2.
- * Kebir zerde ve ekşi gazganı, 2.
- * Kebir bakraç ve kepçe, 1.
- * Pilav ve nohudu, 3.
- * Saç ayak,1.
- * Kevgir, 1.
- * Balta, 1.
- * Timur güz, 1.

Eyüpsultan Türbesi'nin içi ve sanduka bölümünün giriş kapısı. (Yazıevi Arşivi'nden)